

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

HOLDno-2025-253

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle rautatieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia koskevaksi lainsäädännöksi

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi rautatieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia koskevasta lainsäädännöstä. Esityksellä toteutetaan maan hallitusohjelman toimenpidettä ostoliikenteen järjestämisen mahdollistamisesta alueellisille viranomaisille: kuntiin, kuntayhtymiin ja alueille. Samalla siirrettäisiin toimivaltaa valtion viranomaisten välillä Liikenne- ja viestintävirastolle. Lausuntoja pyydetään 14.3.2025 mennessä.

Valtio valmistautuu kilpailuttamaan tulevat henkilöjunaliikenteen ostopalvelut ja mahdollistaa myös alueellisille viranomaisille ostoliikenteen järjestämisen. LVM:n ja VR:n välinen sopimus henkilöjunaliikenteen hankinnasta on voimassa vuoden 2030 loppuun. Suunnitelmaluonnoksen mukaan valtion ja kuntien yhteistyö on lähtökohtana alueellisen junaliikenteen suunnittelussa, kehittämisessä ja yhteisrahoittamisessa. Lisäksi todetaan, että kunnat ja kaupungit osallistuvat kustannuksiin ja kustannusjaoista sovitaan samalla kun kunnat päättävät osallistumisesta ostoliikenteen hankkimiseen.

Lainsäädännön muutoksen valmistelun tavoitteena on selkiyttää palvelusopimusasetuksessa tarkoitettujen rautatieliikenteen toimivaltaisten viranomaisten säätelyä ja mahdollistaa alueellisten viranomaisten järjestämä ostoliikenne rautateillä. Muutoksella tavoitellaan valtion tekemien lento-, linja-auto- ja junaliikenteen hankintojen nykyistä parempaa yhteensovittamista ja synergioiden hyödyntämistä eri liikennemuotojen hankinnoissa.

EU-tasolla rautatieliikennettä on neljällä eri tavalla asteittain avattu kilpailulle. Lisäksi alaan liittyvässä muussa toimintalainsäädännössä on tehty tarvittavat muutokset. Kansainvälisen lainsäädäntötyön lähtökohtana on ollut turvata avoin markkinoillepääsy. Nyt käsillä olevassa esitysvaivastelussa lausuntokierroksineen valmistellaan ja otetaan kantaa kansallisen lainsäädännön muutostarpeisiin.

Lausuntopyynnön kappaleessa 2.2 on tarkasteltu rautatieliikenteen viranomaisia Suomessa tällä hetkellä ja tulevaisuudessa. Kappaleessa 2.5 on puolestaan tarkasteltu henkilöjunaliikenteen hankintoja Suomessa. Hollolan osalta rautatieliikenteen liikennetarpeet muodostuvat kaukoliikenteestä sekä alueellisesta liikenteestä sisältäen myös ns. lähijunaliikenteen. Alueellinen junaliikenne on osa joukkoliikennejärjestelmää, mitä olisi tärkeä kehittää kokonaisuutena. Joukkoliikennejärjestelmän kokonaisvaltainen

kehittäminen mahdollistaa kustannustehokkaampien ratkaisujen valinnan sekä sujuvat matkaketjut toimivien vaihtoyhteyksien ja alueellisesti yhtenäisten lippuratkaisujen kautta.

Keskeiset lainvalmistelun muutosehdotukset liittyvät rautatieliikenteen toimivallan siirtoon valtion viranomaisten välillä ja alueille, joista kunnallisten ja seudullisten viranomaisten tulisi tehdä itse aloite. Muutoksessa pitäisi huomioida myös alueellisen henkilöjunaliikenteen sovittaminen muuhun rautatieliikenteeseen sekä infra- ja kalustohaasteet. Rautatieliikenteen viranomaisia koskevien muutosten lisäksi

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi liikennepalvelulain hankintamenettelyitä koskeva osa ulottuen myös rikosrekisterilain tarkistukseen hankintoihin liittyen.

Esitysluonnoksen kappaleessa 4.2 on käsitelty uudistuksen pääasiallisia vaikutuksia, kuten yritysvaikutuksia, vaikutuksia julkiseen talouteen, viranomaistoimintaan ja eri viranomaisten henkilöstöön. Myös muita mahdollisia toteuttamisvaihtoehtoja (kpl 5) on pohdittu ja luontevaa olisi, jos paikallistason järjestämiseen päädytään, että tieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset olisivat toimivaltaisia viranomaisia myös rautatieliikenteessä.

Hollolan kunnan lausunto:

Hollolan kunta suhtautuu myönteisesti rautatieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia ja siihen liittyvän lainsäädännön muutosesitysluonnokseen valtion viranomaisten välillä, mutta tehtävien osittaiseen siirtoon paikalliselle tasolle kunta suhtautuu kielteisesti. Kokemukset linjaliikenteen alueellisesta ja seudullisesta järjestämisestä (PSA) ovat osoittaneet kuntien liikenne- ja sen hallinnointikustannusten tuntuva kasvua samaan aikaan, kun linjaliikenteen tarjonta valtakunnallisesti ja eri alueiden välillä on tuntuvasti karsiutunut tai kulkeminen vaikeutunut. Myös valtion rahoitus kunnille julkisen liikenteen järjestämiseen on laskenut merkittävästi. Saman kehityskulun ei haluta toistuvan rautatieliikenteen osalta.

Kunta pitää tulevaisuudessa tärkeänä osallistumismahdollisuutta valtion järjestämän alueellisen junaliikenteen suunnitteluun, liikenteen hankintaan ja järjestämiseen yhteistyössä, jotta Lahden kaupunkiseudun kuntien tarpeet tulevat paremmin huomioiduksi tulevaisuuden liikennepalveluratkaisujen kokonaisuutta suunniteltaessa. Kaikissa tilanteissa, joihin liittyy osittain myös raideliikenteen infrastruktuuri, tulee turvata myös kansallinen ja paikallinen huoltovarmuus.

Jos päädytään esityksenluonnoksen mukaiseen kehityskulkuun ja toimivaltaa siirretään paikallistasolle, tulee muutokselle turvata ja taata valtionhallinnon kautta riittävä toteutusaikataulu sekä tarvittavat resurssit. Tällä hetkellä emme näe tehtävän siirtoa mahdollisena tai järkevänä. Esityksen yhtenä keskeisenä tavoitteena mainittu kilpailun avaaminen henkilöjunaliikenteessä ei saa myöskään johtaa palvelutason laskuun ja alueiden saavutettavuuden heikkenemiseen.

Hollolan kunta katsoo, että hallituksen tulee ensin linjata, millaiseen henkilöjunaliikenteen palvelu- ja rahoitustasoon valtio sitoutuu 2030-luvulla ja miten se ylipäätään mahdollistaa kilpailuneutraalin toimintaympäristön. Kaupunkiseudut voivat halutessaan kehittää lähijunaliikennettä osana joukkoliikennejärjestelmäänsä. Valtio ei voi kuitenkaan edellyttää kuntien osallistumista junaliikenteen hankintaan ja kalustoyhtiöön. Junaliikenne on valtakunnallinen kysymys, joka kuuluu valtiolle, eikä alueiden saavutettavuus junalla voi riippua kuntien rahoituksesta. Kunnat ovat myös erilaisessa asemassa suhteessa henkilöjunaliikenteeseen riippuen maantieteellisestä sijainnistaan. Asemanhaltijan tehtävät tulisi keskittää nykyiselle tai uudelle valtiotoimijalle osana kilpailuneutraalin toimintaympäristön luomista. Ensisijainen vastuu asemanseudun kehittämisestä on maanomistajalla.

Päätöksen peruste

Hallintosäännön liite, kohta 1.9.13

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

Päätös

Päätän lähettää esittelytekstin mukaisen lausunnon Hollolan kunnan puolesta hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle rautatieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia koskevaksi lainsäädännöksi.

Tiedoksi

kuljetuskoordinaattori, elinvoimajohtaja

Allekirjoitus

Kunnanjohtaja Päivi Rahkonen

Viranhaltijapäätöksen nähtävänäolo

Päätös on viety nähtäväksi www.hollola.fi 10.3.2025

Otteen oikeaksi todistaa

Hollolan kunnan kirjaamo
11.03.2025

Pirkko Ikonen
toimistos sihteeri

Tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi sähköisellä viestillä, joka on lähetetty 10.3.2025

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§ 2

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)
- oppilaan arviointia (Perusopetuslaki 22 ja 42 c §).

Riita-asia käsitellään käräjäoikeudessa.